

Prevod:EUCompanyLaw042001

PHARE -
Podporni poslovni program

SMEHA

Orodje za usposabljanje:

Evropski zakon o gospodarskih družbah
in konkurenčno pravo

1. Zakon o gospodarskih družbah	4
1.1. Ozadje	4
1.2. Obstoječa evropska pravila in predpisi	4
1.2.1.1. Definicija	4
1.2.1.2. Svoboda ustanavljanja za posameznike	4
1.2.1.3. Svoboda ustanavljanja za podjetja	5
1.2.1.4. Omejitve svobode ustanavljanja	5
1.2.1.5. Svoboda ustanavljanja kot razlika od drugih osnovnih pravic	6
1.2.2. Dekreti: Evropsko grupiranje po ekonomskih interesih	6
1.2.2.1. Kaj je evropsko grupiranje po ekonomskih interesih?	6
1.2.2.2. Ustanova	7
1.2.2.3. Mnogostranskost	8
1.2.2.4. Praktični nasveti za MSP iz centralne in vzhodne Evrope	9
1.2.3. Smernice	9
1.2.3.1. Smernica EU o razkritju	9
1.2.3.2. Smernica o kapitalu	11
1.2.3.3. Proračunska smernica	11
1.2.3.4. Smernica o kvalifikacijah avditorja	15
1.2.3.5. Smernica o samostojnih korporacijah	15
1.2.4. Evropska konvencija o kraju sodnega postopka in sodne izvršitve	16
1.2.4.1. Uvod	16
1.2.4.2. Katero sodišče ima mednarodno jurisdikcijo in pravdo	16
1.2.4.3. Priznanje/uveljavitev sklepov sodišča v tujini	17
1.2.5. Evropska konvencija o pogodbah	18
1.2.5.1. Uvod	18
1.2.5.2. Kateri zakon uporabiti ?	18
1.3. Pregled: Nova načrtovana pravila	19
1.3.1. Evropska privatna podjetja	19
1.3.2. Evropske delniške družbe (Societas Europaea – SE)	19
1.3.3. Evropsko združenje	19
1.4. Učinek na MSP	19
1.5. Prilagoditvene teorije	20
1.5.1. Tveganja in priložnosti svobode ustanavljanja	20
1.5.2. Izbira pravne strukture	20

1.5.3. Proračunske zahteve	21
1.6. Kontrolni seznam za posle	22
2. Protimonopolni zakon	23
2.1. Ozadje	23
2.2. Obstoječa evropska pravila in predpisi	23
2.2.1. Prepoved kartelov	23
2.2.1.1. Člen 81 Rimskega sporazuma in njegova aplikacija	23
2.2.1.2. Posebne priredbe za MSP	25
2.2.2. Prepoved zlorabe dominantnega tržnega položaja	27
2.2.3. EU kontrola združevanja	27
2.2.4. Oglaševalska pravila	27
2.2.5. Nadzor državnih subvencij	28
2.2.6. Intelektualna lastnina	28
2.2.6.1. Patentni zakon	28
2.2.6.2. Zaščitni zakon	28
2.2.6.3. Avtorsko pravo	29
2.3. Pregled: Nova pravila	29
2.4. Učinek na MSP	30
2.5. Prilagoditvene strategije	30
2.6. Kontrolni seznam za posle	30
3. Dodatek	32

1. Pravo o gospodarskih družbah

1.1. Ozadje

EU je kot zakonodajno telo na področju gospodarsko prava naredilo več, kot na kateremkoli drugem področju prava, ki ureja odnose med posamezniki. Harmonizacijska zakonodaja je bila v različnih državah članicah narejena predvsem preko smernic in ima dvojni cilj:

- omejevanje tveganj izhajajočih iz razlik v zakonodajah držav članic, za zaščito delničarjev, kreditorjev in poslovnih partnerjev
- uresničevanje ekonomskih področij brez notranjih meja, kjer so osnovni pogoji pod pravom, ki ureja podjetja in ki velja za podjetja v posameznih državah, v glavnem enaki

Predvsem druga točka je relevantna za individualne podjetnike in investitorje: bolj ko je pravo o gospodarskih družbah »nevtrarno« v odnosu na lokacijo, lažje podjetniki zasnujejo svoje odločitve o tem, kje začeti posel izključno zaradi ekonomskih pogojev.

Kljub poskusom harmonizacije je podjetniško pravo v principu še vedno stvar nacionalnega prava. Zaenkrat je harmonizacija imela učinek na podjetja limitirana z delnicami, harmonizacija družb pa je izjemno težavna zaradi različnih pravnih tradicij v različnih državah. Smernice v točkah 1.2.3. so torej irelevantne za mala in srednja podjetja (MSP) organizirana kot združenja.

1.2. Obstoječa evropska pravila in predpisi

1.2.1. Osnovna pravica ustanavljanja

1.2.1.1. Definicija

Če naj bi implementirali evropski notranji trg, morajo imeti podjetja možnost svobodnega gibanja, tako kot jo imajo na nacionalnem trgu. Dobiti morajo priložnost svobodnega odločanja in to na osnovi ekonomskega kriterija, glede na lokacijo, po celem teritoriju EU, kar pomeni, da lahko izberejo poslovno lokacijo glede na produkcijske faktorje, infrastrukturo in prodajne trge. Ta svoboda pretoka je znana kot svoboda ustanavljanja.

1.2.1.2. Svoboda ustanavljanja za posameznike

- **Svoboda inkorporacije:** Vsak državljan EU – ne glede na stalno bivališče – lahko začne posel v katerikoli državi znotraj Skupnosti, v skladu z ustavnimi predpisi nacionalnega prava države. Nihče ne sme biti v neprednosti zaradi nacionalnosti in tako odkrita, kakor prikrita diskriminacija sta prepovedani.

Če država članica predpisuje, da mora določeno število partnerjev biti državljanov, ko se podjetje ustanavlja, potem je to diskriminacija napram članom drugih držav članic, ki bi radi ustanovili podjetje v tej državi.

Poleg državljanstva je druga zahteva pri ustanavljanju agencije ali podružnice, da je glavni posel že vzpostavljen v državi članici EU.

- **Svoboda izbire:** Na lokaciji po svoji izbiri, lahko državljani EU svobodno izbirajo med tipi poslov, ki so na razpolago na taki lokaciji. Da člani drugih držav članic lahko izbirajo le med določenimi oblikami poslovnih organizacij je nedopustno.
- **Svoboda sodelovanja:** Namesto, da bi v drugi državi začeli posel, lahko državljani EU sodelujejo pri obstoječih poslih po predpisih nacionalnih zakonov države.

1.2.1.3. Svoboda ustanavljanja za podjetja

Podjetja so obravnavana kot osebe:

- če so bile ustanovljene v skladu s statuti države članice
- če so njihova lokacija (registriran sedež), centralna administracija (lokacija, kjer se odloča o poslih) in njihova glavna ustanova (tovarna), vse znotraj EU.

Svoboda ustanavljanja je zagotovljena le, če so gornji kriteriji izpolnjeni, ne glede na nacionalnost delničarjev ali partnerjev.

1.2.1.4. Stvarne omejitve pri svobodi ustanavljanja

> Priznanje kvalifikacij:

Svoboda ustanavljanja je še vedno omejena za obrtnike, ker priznanje kvalifikacij še vedno ni bilo urejeno.

➤ Prehodne ureditve pri vključevanju v EU:

Posebej v obmejnih območjih med EU in pristopnimi državami (vzdolž nemško – poljske meje ali avstrijsko – češke meje) bodo verjetno vpeljane tranzicijske odredbe za obdobje neposredno po pristopu, ki bodo za nekaj let omejevale svoboden pretok tako za delavce kot za poslodajalce. Seveda pa bodo te omejitve postopoma opustili.

➤ Premeščanje sedeža uprave iz ene države EU v drugo:

Trгоvec lahko premešča svoj posel iz ene države v drugo. Premeščanje sedeža uprave iz ene države EU v drugo pa zaradi različnih zakonodaj v državah članicah ni popolnoma neomejeno. To v praksi pomeni, da lahko podjetja v glavnem izvajajo svobodo ustanavljanja, da ustanavljajo agencije, veje in podružnice.

1.2.1.5. Svoboda ustanavljanja kot različica drugih osnovnih pravic

➤ Razlika od svobodnega pretoka delavcev:

- Svoboden pretok pomeni, da ima vsak državljan EU pravico, da se nastani in začne delati kjerkoli v EU. Svoboda ustanavljanja za podjetnike je različna od svobodnega pretoka delavcev zaradi dejstva, da je podjetnik samo-zaposlen, torej dela v tujini na svoj račun, na svoj riziko in ga ne vežejo navodila menagerja.
- **Razlika od svobodnega pretoka služb:**
Če so službe raztresene preko meje, ne da bi pri tem selili proizvodno lokacijo, potem so take službe krite s svobodnim pretokom služb. Začasna postavitev v drugi državi članici pa še ni pokrita s svobodo ustanavljanja.

Gradbeni podjetnik, ki začasno potrebuje fiksirane instalacije, da bi lahko izpeljal glavni del projekta v drugi državi članici (stroji, namestitve za delavce ipd.), a se vrne v svojo domovino, da bi dokončal posel, je nova varianta služb.

- **Razlika od prostega pretoka kapitala:**
Investicije, financiranje in drugi prenosi kapitala, potrebni za ustanovitev posla, niso pokriti s svobodo ustanavljanja, ampak so podvrženi predpisom svobodnega pretoka kapitala in denarnih transakcij.

1.2.2. Dekreti:

Evropsko ekonomsko interesno grupiranje

Ustanovljeno v dekretu z dne 25.07.1985

1.2.2.1. Kaj je Evropsko ekonomsko interesno grupiranje?

- Legalna postavitev za sodelovanje preko meje, veljavna po vsem evropskem ekonomskem področju.
- > Primerna predvsem za MSP, ki imajo večje težave pri odpiranju evropskega trga kot velika podjetja.
- > Člani sodelujejo z Grupiranjem, toda ostanejo neodvisni v pravnem in ekonomskem smislu.
- > Ni naravnana v ustvarjanje dobička: njene aktivnosti so namenjene izključno pomoči članicam pri poslovnih operacijah.

Kaj je namen EEIG ?

EEIG želi sodelovati na različnih poslovnih področjih, npr. postavljanje nakupovalnih ali tržniških združenj za skupne raziskovalne in razvojne projekte ali za sodelovanje pri zadevah, ki vključujejo osebe in nadaljnje usposabljanje. Grupiranje želi poenostaviti poslovne operacije za svoje člane tako, da zbira fonde, službe in izkušnje. To v glavnem vodi k boljšim rezultatom, kot, če članice delujejo posamično.

Primeri:

- Kupovanje: *Mnogi trgovci na drobno so postavili EEIG za združeno nakupovanje in da bi razvili skupno tržno strategijo. Podobno so mnogi srednje veliki proizvajalci barv in lakov utrdili svojo pozicijo pri pogajalskih akcijah za nakup surovin tako, da so postavili EEIG.*
- Združeno trženje: *Mnoga rokodelska podjetja v Vzhodni in Severni Irski so postavila EEIG za promocijo prodaje lokalnih izdelkov obrti.*
- Združenja dobaviteljev za javno pogajanje
- Transport in zaledne službe: *Vrsta v glavnem srednje velikih evropskih transportnih podjetij je postavila EEIG za boljšo koordinacijo in bolj racionalno implementacijo mednarodnega transporta in selitev.*

1.2.2.2. Temelj

➤ **Člani:**

- Da bi zagotovili, da lahko prečka mejo, mora EEIG imeti vsaj dve članici iz dveh držav članic, ki pripadata Evropski ekonomski skupnosti.
- V pravnem smislu morata obe biti neodvisni
- Tako združenja kot delniška podjetja, kakor tudi posamezniki, lahko postanejo člani

> **Institucije EEIG:**

EEIG mora imeti vsaj dve instituciji: članice, ki nastopajo skupaj in enega ali dva generalna direktorja. Članice pa lahko izvedejo priprave za dodatne institucije kot so nadzorni odbor, ekspertne komisije.

➤ **Akt inkorporacije:**

Sporazum o postavitvi EEIG mora biti narejen v pisni obliki in vsebovati podrobnosti kot so: ime korporacije, registriran sedež, predmet posla, članstvo, pogoj EEIG. Je pa priporočeno, da poleg te minimalne vsebine uredi tudi druge zadeve tekom nastajanja, tako podrobnosti o institucijah, kooperaciji, kapitalskih vložkih, odgovornosti, delitvi dobičkov in izgub.

Pred izdelavo osnutka primerne za individualne okoliščine se je treba posvetovati z eksperti.

➤ **Publikacije:**

EEIG je mogoče postaviti z ali brez kapitalskih vložkov, prispevkov v naturalijah, prispevanega znanja itd. Več kot 95% EEIG je postavljenih brez lastnih pravic. Seveda pa se kapital lahko nabere sčasoma.

➤ **Odgovornost:**

V EEIG imajo člani neomejeno skupnost in mnoge odgovornosti za razvrščanje. Interno pa morajo med partnerji biti dogovorjene kvote odgovornosti.

1.2.2.3. Mnogostranost

➤ **Prednosti:**

- Davki: EEIG ne plača davkov na rezultate svojega dela, ampak se prenese dobiček na člane, ki so potem odgovorni za obdavčitev v skladu z nacionalno zakonodajo.
- Ker se lahko združijo različni tipi članov, so možne zanimive kombinacije v smislu tako ekspertiz, kot komercialnega in finančnega znanja.
- EEIG se avtomatično ujemajo z nekaterimi zahtevami za propagandne projekte EU (pomaga lahko, če skupine, ki želijo podporo EU, delujejo v obliki EEIG).

➤ **Možne težave z EEIG:**

- Notranja komunikacija in njeni stroški
- Jezik
- Začetna negotovost pri davčnih zadevah
- Razdelitev dobičkov in izgub, če ni bilo narejenih ustreznih dogovorov

➤ **Omejitve:**

EEIG so podvržene določenim omejitvam, saj po pravilu ne smejo imeti delnic v članskih podjetjih, ne smejo izvajati vodstvenih ali nadzornih funkcij nad drugimi podjetji in tudi ne dodeljevati posojil.

1.2.2.4. Praktični nasveti za MSP v Centralni in Vzhodni Evropi

➤ **Članstvo pred vstopom v EU:**

Članstvo v EEIG je navadno omejeno za posle iz EU. Obstajajo pa poti in načini za posle iz pristopnih držav, da se pridružijo EEIG, četudi je posel lociran v državi, ki ni članica.

➤ **Pridruženi člani:**

To je dober način za vključitev partnerjev iz držav, ki niso članice.

Češki posel lahko postane član nemško-avstrijske EEIG, saj sodeluje s to grupacijo, plačuje določen delež stroškov, prejema proporcionalen delež zasluzka in prevzema določene finančne obveznosti.

➤ **EEIG in izvršni direktorji iz držav ne-članic:**

Predstavniki ali izvršni direktorji poslov iz držav ne-članic prav tako lahko postanejo izvršni direktorji EEIG.

Obstaja vrsta primerov oseb, ki delujejo kot izvršni direktorji EEIG, eden od izvršnih direktorjev EEIG južne Nemčije je Turk, ki živi v Istanbulu.

➤ **Druge možnosti:**

- Sporazum trgovskih družb
- Ustanovitev EEIG v državah ne-članicah
- Ustanovitev posla države ne-članice v EU
- Vključevanje posameznikov iz držav ne-članic, če je osrednja točka njihovega delovanja znotraj EU.

➤ **Informacije in nasveti:**

Več informacij o EEIG je mogoče najti v:

EWIV – Informationszentrum

Untere Vorstadt 11

D-71063 Sindelfingen (stuttgart)

Tel: 0 70 31/61 86-80, Fax 0 79 31/61 86-86,

eMail: ewiv@libertas-institut.com

1.2.3. EU Smernice

1.2.3.1. EU Smernica na vpogled

= 1. Smernica z dne 9.3.1968

Koga zadeva?

V večini držav ta smernica velja za **družbe z omejeno odgovornostjo, delniške družbe in komanditne delniške družbe**. Cilj te smernice je zaščititi tretjo stranko napram korporacijam.

Kaj je treba razkriti?

- Akt inkorporiranja podjetja in člene združevanja, skupaj z amandmaji k členom.
- Osebo(e), ki predstavljajo podjetje
- Kdo vodi in nadzoruje podjetje
- Vsoto kapitala (letno)
- Bilanco in dobiček in izgubo za vsako finančno leto
- Vse spremembe registrirane lokacije podjetja
- Likvidacijo, neveljavnost in vse kar zadeva likvidacijo podjetja

Kje mora biti razkritje opravljeno?

- Poseben arhiv mora biti hranjen v registru. Natančno kateri register mora to biti, je stvar konkretne države članice.
- Še več, vsaka država članica jamči z uradnim listom, ki publicira vse vnose v register.
- Pisemski papir podjetja in obrazec naročil morata posredovati:
  - Ime registra, kjer se nahaja arhiv podjetja

- Vstopno številko
- Legalno strukturo podjetja in lokacijo

Praktične posledice:

- Drugi lahko vedo o meni in okoliščinah okoli mojega posla
- Toda, jaz tudi lahko izvem potrebno o drugih in preden sklenem posle z njimi, lahko dobim dragocene informacije o njih od sodišča, ki hrani njihove registre (kaj odkriva bilanca, kdo je pooblaščen predstavnik podjetja itd.)
- Če bilanca, profit in izgube niso publicirane, sledi kazen.

Drugi ukrepi:

Smernica o razkritju uravnava tudi:

- Veljavnost obligacij, ki so bile sklenjene:
  - če so se pojavile preden je bilo podjetje uradno vneseno v register
  - stopnjo predstavnikove moči, da predstavlja posel
- Neveljavnost (če so bile napake storjene pri inkorporaciji podjetja, tako, da podjetje dejansko ni bilo postavljeno) in njene konsekvence

1.2.3.2. Smernica o kapitalu

= 2. smernica z dne 13.12.1976

Uporabna za:

Samo za delniške korporacije

Cilj:

Harmonizacija inkorporacijskih postopkov in fundamentalnih zadev, ki se tičejo kapitala delniških korporacij, da bi ustvarili minimalno enakost za zaščito delničarjev in kreditorjev.

Vsebina:

- Nominalni kapital mora znašati najmanj 25,000
- Akt inkorporacije in člani združenja morajo biti odkriti in vsebovati vsaj sledeče detajle: količino prispevanega in odobrenega kapitala, vrsto in število delnic, predmet iniciative, registriran sedež, klavzulo na vodstvene institucije itd.)
- Določena pravila o ohranjanju kapitala, tako, da so kreditorji lahko sigurni, da ima delniška korporacija premoženjsko stanje v vrednosti vsaj vsote nominalne vrednosti kapitala.
- Pravila o naraščajočem in padajočem kapitalu

1.2.3.3. Proračunska smernica

= 4. smernica z dne 25.7.1978

Koga zadeva?

Velja za delniške korporacije, delniške družbe z omejenim številom delničarjev in omejitvami pri prodaji delnic, partnerstva omejena z delnicami in za trgovsko partnerstvo (GmbH & KG).

Cilj proračunske smernice:

- Kaj? Letni konti za podjetja limitirana z delnicami morajo biti primerljiva v različnih državah članicah
- Kako? **Z** uvedbo skupnih principov za sestavljanje bilančnih formularjev in s predpisovanjem skupne razgrnitve le-teh
- Zakaj? Osebe zadolžene za pregled bilanc tako laže primerjajo in ocenijo letna poročila

Predpisi:

- **Sestavljanje letnih poročil in vodstveno poročilo:**

Vsako podjetje limitirano z delnicami mora sestaviti letno poročilo in vodstveno poročilo. Letno poročilo je sestavljeno iz treh delov: bilanca, dobiček in izguba ter dodatek. Bilanca, profit in izguba morajo podati določene podrobnosti (glej primer bilance na str. 11) in obstajajo minimalne zahteve o informacijah, danih v dodatku (uporabljene metode ocenjevanja, število delnic, vsota zadolžnic). Poročilo vodstva mora prav tako vsebovati določene detajle: informacijo o tem kakšen je pričakovan razvoj na področju raziskav in razvoja itd).

- **Metode ocenjevanja:**

Principi v zvezi z metodami ocenjevanja so sledeči: previdnost (v obzir je treba vzeti predvidljiv rizik in izgube), in kontinuiranost (proizvodni in stroški nabave se navadno uporabijo za ocenjevanje)

- **Revizija:**

Letna poročila in vodstvena poročila mora pregledati neodvisen kvalificiran revizor.

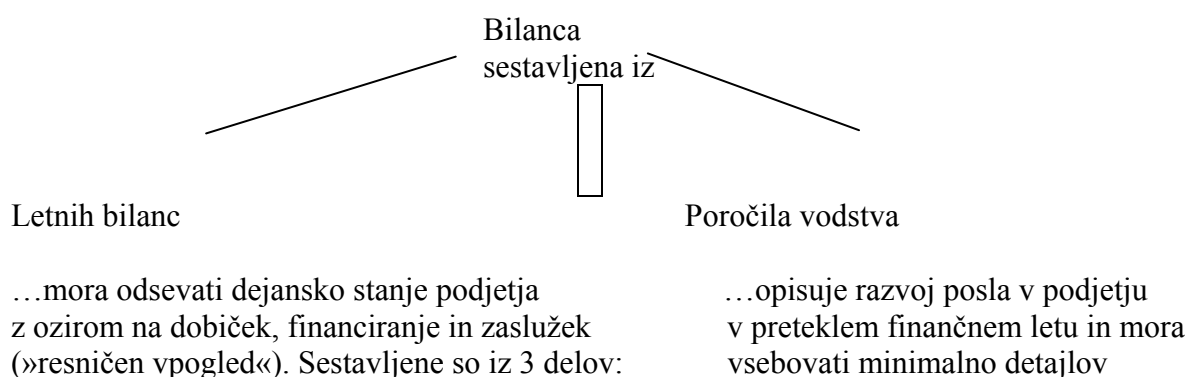
➤ **Razkritje: Razkrito mora biti sledeče:**

- Letna poročila odobrena s strani revizorja
- Vodstveno poročilo pregledano s strani revizorja
- Certifikat revizorja, ki je izvedel revizijo
- Predlog za prisvojitve dobička

Poenostavitve za MSP:

	Mala podjetja	Srednja podjetja
Izdelava bilance	Skrajšana	
Razkritje bilance	Skrajšano	Skrajšano
Izdelava poročila o dobičku in izgubi	Skrajšana	Skrajšana
Razkritje bilance	Oproščeno	
Izdelava dodatka	Skrajšana	
Razkritje dodatka	Skrajšano	Skrajšano
Revizija	Oproščena	
Razkritje poročila vodstva	Oproščeno	

Pregled bilančnih poročil pod bilančno smernico:

Bilanca

- Na obrazcu za bilanco ali poročilo
- Predpisan prikaz
- Države članice lahko dovolijo skrajšano verzijo za MSP

Profit in izguba

- Na obrazcu za bilanco ali poročilo
- Predpisan prikaz
- Države članice lahko dovolijo skrajšano verzijo za MSP

Dodatek

- Mora razložiti obrazec za bilanco, profit in izgubo
- Ni predpisanega prikaza
- Mora vsebovati določen minimum detajlov
- Države članice lahko dovolijo skrajšano verzijo za MSP

Predpisan obrazec za prikaz bilance za podjetja omejena z delnicami:

Opomba: Na obrazcu za bilanco, profit in izgubo, mora za vsako posamezno postavko biti podana reprezentativna številka za minulo finančno leto. Lahko pa države članice predpišejo, da so te številke prilagojene, če niso primerljive (zaradi inflacije).

Tukaj je podan le skrajšan prikaz obrazca bilance za majhna podjetja (če je podan v računovodski ali obliki poročila je odvisno od posamezne države članice). Predpisan prikaz za srednja in velika podjetja vsebuje dodatne kategorije, toda struktura obrazca bilance je enaka.

Skrajšan obrazec bilance za majhna podjetja: predpisan prikaz v računovodski obliki

Aktiva	Pasiva
A. Izraziti prispevki napram vpisnemu kapitalu	A. Pravice delničarjev I) Kapital II) Premije III) Določila IV) Rezerve V) Prenos rezultatov VI) Rezultat za finančno leto
B. Stroški postavitve in širitve posla	B. Prirastki
C. Premoženje I) Neopredmetena osnovna sredstva ostajajo do 12 II) Osnovna sredstva III) Finančni sredstva	C. Obveznosti (označiti katere obveznosti imajo mesecev in katere dlje)
D. Tekoča sredstva I) Zaloge II) Terjatve III) Kreditne bilance v bankah, poštne žiro računi, gotovina in vr. pap.	D. Odložene zadeve
E. Odložene zadeve	E. Profit za finančno leto
F. Izgube za finančno leto	

Skrajšan obrazec bilance za majhna podjetja: predpisan prikaz v obliki poročila

- A. Izjemni prispevki k vpisnemu kapitalu
- B. Stroški za inkorporacijo in širitev posla
- C. Premoženje
  - I) Neopredmetena osnovna sredstva
  - II) Osnovna sredstva
  - III) Finančna sredstva
- D. Tekoča sredstva
  - I) Zaloge
  - II) Terjatve
  - III) Delnice
  - IV) Kreditne bilance v bankah, poštne žiro računi, čeki in vrednostni papirji
- E. Odložene zadeve
- F. Obveznosti za čas 12 mesecev
- G. Tekoči dobički znotraj 12 mesecev
- H. Totalni dobički po odbitju obligacij znotraj 12 mesecev
- I. Obveznosti znotraj 12 mesecev
- J. Prirastki
- K. Različne postavke
- L. Pravice delničarjev
- M. I) Kapital

- II) Premije
- III) Nova odmera davka
- IV) Prirastek
- V) Prenos rezultatov
- VI) Rezultati za finančno leto

Kdaj posel šteje kot MSP kot je opredeljeno v smernici bilance ?

Drugače kot v običajni definiciji EU, sledeči kriterij glede na velikost velja za posle v kontekstu poenostavitve Smernice bilance za MSP:

	Majhno	Srednje	Veliko
Obrazec dobička-skupen	Do 3.125 milj.	Do 12.5 milj.	Čez 12.5 milj.
Čisti dobiček	Do 6.25 milj.	Do 25. milj.	Čez 25 milj.
Nameščenci	Do 50	Do 250	Čez 250

Vir: Gunter Christian Schwarz

V obzir je treba vzeti sledeče:

- Posel se smatra za MSP, če pokriva vsaj dva od treh danih kriterijev v času dveh ali več zaporednih let
- Obrazec dobička- skupen je sestavljen iz sledečega: računskega obrazca –točke A_E na strani aktive; obrazca poročila – točke A-E
- Neto promet je dohodek od prodaje produktov ali poslov, tipičnih za podjetje, minus davek in drugi davki povezani z dobičkom.
- Pri menjavi vsot v nacionalno valuto, lahko pride do razlike v višini največ 10 %
- Kriterij velikosti podjetij se na novo preverja vsakih pet let. Naslednje preverjanje bo narejeno leta 2004.

Povzetek:

S to smernico, ki vsebuje čez 40 fakultativnih pravic, ni bila izpeljana znotraj EU odločujoča harmonizacija različnih računovodskih sistemov. Vprašanja dobička in pravice pri delitvi dobička v podjetjih v različnih državah članicah še ni mogoče primerjati – težko je za kogarkoli, ki proučuje bilanco, če ni seznanjen z nacionalnimi zakoni konkretne države.

1.2.3.4. Smernica o kvalifikacijah avditorja

= 8. smernica z dne 10.4.1984

Ta smernica postavlja enake pogoje po vsej Evropi za avditorje, ki pregledujejo račune delniških družb z omejenim številom delničarjev in omejitvami pri prodaji delnic. Auditorji morajo izpeljati vsako obvezno revizijo s potrebno prizadevnostjo. Tega ne morejo izpeljati, če niso neodvisni! Imena in naslovi vseh posameznih avditorjev in avditorskih ustanov, ki so kvalificirane za izvrševanje obveznih auditov morajo biti javno znane.

1.2.3.5. Smernica o samostojnih korporacijah

= 12. smernica z dne 21.12.1089

Po tej smernici so vse države članice dolžne dovoliti posameznikom formiranje podjetja. Dokler ta smernica ni bila uvedena, to ni bilo možno v vseh državah.

Seveda pa delniške družbe (in enoosebne delniške korporacije, če to države članice dovolijo) podležejo Smernici o razkritju, kar pomeni, da jih je treba dati v register in imajo običajne razkritvene obligacije. Preostale zadeve pa se obravnava v skladu z nacionalnim pravom. To velja tudi za pridobitev kapitala na začetni stopnji in države članice lahko zahtevajo minimalne premoženjske pravice.

Težave:

Zaradi opcijskih pravic, ki so prepuščene posameznim državam članicam pri sprovajanju Smernice. Lahko se pojavijo »pasti glede obveznosti«, če kdo želi ustanoviti individualno podjetje z omejeno zavezo in ni seznanjen s pristojnimi nacionalnimi zakoni. Zato se priporoča podrobnejše konzultacije, še posebej, če naj bi se podjetje odprli v tujini.

1.2.4. Evropska konvencija o pristojnem kraju in sodni izvršitvi

1.2.4.1. Uvod

➤ **Konvencija regulira sledeče zadeve:**

- Pri transakcijah v tujini, kdaj imajo sodišča v domovini pristojnost sodne oblasti in kdaj jo imajo sodišča v tujini?
- Ali so odločitve sodišč v domovini priznane v tujini in kako je mogoče rzsodbo izvršiti v tujini?

➤ **Uporabnost:**

- Samo za civilne in komercialne zadeve
- Ni uporabljivo za davčne in carinske obveznosti, administrativne zadeve, bankrot ali poravnave

1.2.4.2. Katero sodišče ima internacionalno sodno oblast pri pravdanju?

V principu velja sledeče:

Sodišče ima jurisdikcijo na teritoriju kjer ima svoj registriran sedež in je tam prišlo do tožbe ali kjer ima obdolženec prijavljeno stalno bivališče (ne glede na nacionalnost).

Lokacija registriranega sedeža podjetja je determinirana v skladu z internacionalnim pravom posamezne države, pri čemer pa obstajajo jasne razlike v interpretaciji prava v posameznih državah (teorija poslovne lokacije proti teoriji inkorporacije).

Izjeme:

V sledečih navedbah imajo sodišča ekskluzivno jurisdikcijo, ne glede na stalno bivališče obtoženca:

<u>Pravda vsebuje</u>	<u>Sodišče ima ekskluzivno jurisdikcijo</u>
...Lastninske pravice v stavbah ali posesti Ali najete oz. oddane stavbe in posesti	Kjer so stavbe ali posesti locirane (toda obstajajo posebna pravila za najem/oddajo za privatno rabo)
...Veljavnost vknjižbe v javne registre:	Kjer se register hrani
...Registracija ali veljavnost patentov, blagovnih znamk, vzorcev in modelov:	Kjer je izključna pravica registrirana
...Sodna izvršitev:	Kjer mora biti sodna izvršitev izvršena

Posebni pogoji veljajo tudi za pogodbene storitve (zlasti v primerih pogodb se lahko proizvajalce toži v tujini), zaposlitvene pogodbe, zavarovalne zadeve in potrošnikove zadeve. Za zadnje velja, da lahko izbirajo sodišča v državi stalnega prebivališča ali v kraju dobaviteljeve poslovne lokacije.

Opomba:

Obtoženci morajo natančno preveriti, če ima sodišče pred katerega je bil osumljenec priveden pravico jurisdikcije. Če se obtoženec pojavi pred sodiščem in naknadno ugotovi, da je prišlo do napake, je navadno prepozno.

Poleg opozorila, da sodišče nemara nima jurisdikcije, mora obtoženec vseeno dati opombe na svoj primer ali vložiti nasprotno terjatev. Prednost tega je, da kasneje, če se izkaže, da sodišče ima jurisdikcijo, obtoženčevega zagovora ni mogoče označiti za »prepozno predložitev« in ga izločiti.

1.2.4.3. Priznanje/uveljavitev sklepov sodišča v tujini

V principu velja sledeče:

Sklepi sodišča izdani v državi, ki je članica konvencije so veljavni v drugih državah članicah konvencije, brez, da bi bili zahtevani kakšni posebni postopki. Podobno, sklepi sodišča, izdani v državi članici konvencije, ki bi v tej državi lahko stopili v veljavo, bodo izpeljani v drugi državi članici konvencije, če so izterljivi tam in odgovarjajo vlogi zainteresirane strani.

Tožnik mora torej vložiti zahtevo najprej v drugi državi. Postopek je relativno hiter, ker je mogoče vlogo te vrste zavrniti iz posebnih razlogov. Predvsem je tukaj treba poudariti, da v principu sklepi sodišča tuji zakonom vpletene države, smejo biti priznani in izvedeni.

1.2.5. Evropska konvencija o pogodbah

➤ **Pogodbe med podjetniki:**

Pogodbeni stranki lahko svobodno izbirata katero nacionalno pravo vodi pogodbo. To izbiro je možno izrecno opredeliti ali pa izhaja iz okoliščin. Izbira je lahko narejena tudi naknadno. Če se pogodbeni stranki ne odločita za določen zakonit sistem, potem stopi v veljavo zakon, ki velja na lokaciji, kjer ene od strank vrši prodajo.

➤ **Potrošniške pogodbe:**

Te ureja Člen št.5 Evropske konvencije o pogodbah. Ta zagotavlja potrošnikom relativno dobro zaščito. Zadeve ureja pravo države, kjer ima potrošnik stalno bivališče (izjema so usluge, ki jih nudijo izključno v drugih državah: če stranka prečka mejo, da gre k frizerju).

➤ **Pogodbe o zaposlovanju**

➤ Izbira med pravnimi sistemi ne sme vplivati na izgubo določenih pravic delavca (Člen 6 Evropske konvencije o pogodbah).

1.3. Pregled: Novi predpisi

1.3.1. Evropska zasebna podjetja

Sporazumeli so se, da mora MSP biti na razpolago skupna struktura, ki služi njihovim potrebam. Evropsko privatno podjetje lahko svobodno izbira svojo lokacijo, brez težav premesti svoj sedež drugam in sklepa relativno nerestriktivne sporazume v smislu organizacije in vodenja. Osnutek tega predpisa je bil predstavljen v Septembru 1998.

1.3.2. Evropska delniška družba (*Societas Europaea – SE*)

Evropski parlament splošno razpravlja o predlogih za uvedbo SE. Podjetjem, ki delujejo v več državah članicah, se daje možnost ustanovitve posla v skladu z javnim pravom, kar pomeni, da lahko delujejo po vsej EU z istim vodstvom, uporabljajoč isti sistem poročanja, namesto, da bi morali odpirati podružnice v vsaki državi članici, ki potem podležejo predpisom, ki so veljavni tam. SE kot legalna struktura nudi posle, ki delujejo na internem trgu z nižjimi administrativnimi stroški.

Razen Smernice o statusu delavca v SE, ureditev SE poziva k pogajanjem o delavčevih pravicah. Če ni dosežen sporazum, s katerim bi se strinjale vse strani, veljajo standardna pravila podana v dodatku k Smernici. Ta pravila določajo, da mora vodstvo SE predvsem v rednih intervalih poročati o poslovnih zadevah in informirati in svetovati predstavnikom delavcev na podlagi takih poročil.

Ta dva zakonita instrumenta bosta verjetno izšla na začetku leta 2001 in stopila v veljavo v letu 2004.

1.3.3. Evropska kooperativa

Uvedba Evropske kooperative se planira, da bi promovirala ekonomske interese svojih članic, pa, če so to rokodelci, trgovci, potrošniki ali nameščenci. Odgovornost članov kooperative mora biti omejena na deleže kapitala, če ni drugače določeno v statutih.

1.4. Učinek na MSP

Z ozirom na osnovno pravico ustanavljanja, ki je zagotovljena znotraj EU, imajo pristopne države perspektivo popolnoma novih možnosti, ki se jim odpirajo ob pristopu. Seveda pa morajo pričakovati, da bodo tujci v njihovi državi tudi želeli ustanavljati posle in na ta način bo povečana konkurenca.

Odvisno od države članice, je pričakovati nekatere spremembe v zakonu o gospodarskih družbah in enoosebnih družbah. Poleg tega bodo za vsa inkorporirana podjetja veljale določene obligacije glede razkritja in registracije. Računovodska smernica prinaša večjo transparentnost v računovodstvo/letne obračune delniških družb z omejitvami. V prihodnosti bodo letni obračuni morali biti sestavljeni v skladu s specifičnimi principi, ki bodo zahtevali reorganizacijo računovodstva in nov pristop pri načinu prikazovanja bilanc, dobička in izgube, tako, da se bodo ravnali po standardih in računovodskih modelih, ki so v veljavi po vsej EU.

1.5. Strategije prilagajanja

1.5.1. Tveganja in priložnosti svobode ustanavljanja

Za posle odpira svoboda ustanavljanja nove možnosti na novih trgih. Podjetja, ki želijo produkte prodajati v tujini ali to že delajo, lahko poskušajo zgraditi poslovna partnerstva preko meje in izboljšati tržni potencial z uporabo združenih prodajnih poslovnih prostorov ali združenih strategij trženja ali pa lahko uporabijo partnerjevo tržno postavitev in znanje.

Na drugi strani pa bo trša konkurenca, kateri bo posel izpostavljen po odprtju meja, klicala po novih strategijah trženja. Da bi lahko obdržali tla pod nogami pred pritiski novih podjetij, ki bodo pritiskala na domači trg, morajo podjetniki narediti potrošnika za osrednjo točko svoje pozornosti: le če potrošniki upoštevajo uspešnost poslovanja in če je zadostno povpraševanje, bo podjetje lahko na trgu preživel. Podjetniki morajo zatorej posebej definirati svoje ciljne skupine.

- Ali želim delati za komercialne kupce (industrija, obrtniki, javni sektor)?
- Ali želim delati za privatne kupce (mlade ali stare, tistih, ki se zavedajo smeri razvoja ali konzervativne)?
- Katero dohodkovno skupino želim napasti?
- Kakšne so cene v mojem sektorju?
- Koliko potencialnih kupcev imam?

In dalje se morajo podjetniki vprašati sledeča vprašanja:

- Sem na pravi lokaciji? (prevoz za potrošnike/dobavitelje)
- Kako lahko ugajam specifičnim potencialnim kupcem pri oglaševanju in katere oblike oglaševanja lahko uporabim?
- Kako lahko obdržim stalne kupce? Zadovoljne stranke so najboljši oglaševalci za podjetje, poleg tega pa je stare kupce obdržati enostavneje kot pridobivati nove.
- Kje so moji konkurenti in kaj so njihove prednosti in slabosti?
- Kakšna je cenovna politika konkurentov in kakšne oglaševalske mere uporabljajo?
- Kako se lahko razlikujem od njih?
- Ali obstajajo tržne niše, v katerih še ni nikogar?

1.5.2. Izbira zakonske strukture

Izvajanje Evropskega zakona o gospodarskih družbah bo imelo številne učinke v številnih državah, predvsem pri zakonih inkorporiranih podjetij. Pri izbiranju prave zakonodajne strukture za posel je treba vzeti v obzir sledeče aspekte:

- Je enoosebno podjetje ali partnerstvo bolj primerno za moj posel?
- Ali obstajajo licenčni pogoji (za rokodelske posle)?
- Obveznost/distribucija rizika znotraj partnerstva
- Kako je organizirano vodenje?
- Financiranje partnerstev (obstaja minimalni nominalni kapital?)
- Transparentnost in praktičnost
- Davčni aspekti

1.5.3. Računovodske zahteve

Za podjetja, registrirana v EU, mora računovodstvo (letna bilanca in poročilo vodstva) biti narejeno v skladu s specifičnimi kriteriji in z uporabo specifičnega prikaza. Podjetja se morajo seznaniti s pravili, ki tu veljajo:

- Ob sklenitvi poslovne kupčije je to potrebno takoj knjižiti, v celoti in natančno
- Za vsak vnos mora biti pisen zapis
- Gibanje gotovine je treba dnevno spremljati in beležiti
- Na koncu finančnega leta, mora biti opravljena inventura

Seveda pa to ne velja le za registrirana podjetja. Tudi partnerska podjetja in enoosebna podjetja bi morala enako postopati. Dobro računovodstvo je osnova za izračune in se lahko uporabi za odgovor na sledeča vprašanja:

- Varčevanje: koliko je možno in na katerih področjih?
- Analiza stroškov: kateri od mojih stroškov so nad povprečjem in zakaj?
- Kaj je dobiček in izguba za moje posebne službe in produkte?
- Kaj je moja najnižja cenovna meja?

Pravilno vodenje računov omogoča sestavitev tehtne bilance, katere namen vsebuje sledeče:

- Služi kot osnova za pogajanje z bankami, npr. za pridobivanje kapitala
- Služi kot osnova za pogovore s potencialnimi poslovnimi partnerji in investitorji
- Pri pregledu bilance lahko ekspert zazna in analizira slabosti in potenciale podjetja
- Služi kot osnova za realno planiranje sledečega finančnega leta in potreb po kapitalu

1.6. Kontrolni pregled za podjetja

➤ Ali vem v katerem nacionalnem registru lahko najdem informacije o drugih podjetjih (npr., če želim pregledati zadnjo bilanco poslovnega partnerja ali izvedeti kdo je pooblaščen za vodenje poslov)?

> Če želim ponuditi moje produkte in službe čez mejo: ali imam tam partnerje, s katerimi bi lahko ustanovil skupno poslovanje? Ali bi imelo smisel formirati EEIG?

➤ Sem seznanjen s principi pravilnega računovodstva?

Se zavedam relevantnih pravil pri izdelavi letnega finančnega poročila (predpisan obrazec za prikaz bilance, dobička in izgube, kriterij ocenjevanja itn.)?*

➤ Ali imam zanesljivega avditorja, ki bo vsako leto opravil redno letno finančno revizijo?*

➤ Ali vsako leto predložim letna poročila poslovnemu registru?*

➤ Ali sem poslovnemu registru posredoval vse glavne posebnosti v zvezi z mojim poslom?

➤ Ali je v glavi podjetja podano: poslovni register, kjer je moje podjetje registrirano, številka vnosa in zakonita struktura in lokacija podjetja?

• velja le za delniška združenja (AG), družbe z omejeno odgovornostjo (GmbH), partnerstvu omejenem z delnicami (KG auf Aktien) in »GmbH & Co KG«

2. Protimonopolna zakonodaja

2.1. Ozadje

Cilj zakonsko urejenega poslovanja v EU je zadržati visoko stopnjo konkurenčnosti na notranjem trgu. Za potrošnike se ta politika kaže v nižjih cenah, večjemu izboru produktov in tehničnih inovacijah. Da bi preprečili izkrivljanje konkurenčnosti na notranjem trgu, je potrebno nadzorovanje vodenja poslov in posameznih držav v odnosu na skladnost s protimonopolnimi zakoni EU.

Protimonopolna politika želi doseči sledeče:

- Preprečiti monopolizacijo specifičnih trgov
- Preprečiti podjetjem, da bi si med sabo razdelila trg
- Preprečiti enemu ali več podjetjem, da bi izrabili svojo premoč nad šibkejšimi podjetji
- Preprečiti, da bi vlade držav članic kršile pravila z diskriminacijo, v korist javnih združenj ali s subvencioniranjem zasebnih podjetij

Protimonopolni zakon se osredotoča predvsem na konkurenčne restrikcije, ki so bile ustvarjene za omejevanje trgovanja med državami članicami. Restrikcije na konkurenčnost, ki so učinkovite le znotraj posamezne države članice, so tako vedno ocenjevane v skladu z nacionalno protimonopolno zakonodajo.

2.2. Obstoječa evropska pravila in predpisi

2.2.1. Prepoved kartelov

2.2.1.1. Člen 81 Rimskega sporazuma in njegova uporaba

Glede na Člen 81, Paragraf 1 Rimskega sporazuma, obstaja prepoved na vse sporazume med podjetji in na vse skupne akcije, ki »bi lahko oškodovale trgovino med državami članicami in, ki so bile narejene zato, da bi preprečile, omejile ali popačile konkurenčnost znotraj Skupnega trga.«

Ta prepoved velja tako za horizontalne sporazume (z vsemi podjetniki, za katere se smatra, da so na enaki stopnji ekonomskega procesa), kot za vertikalne sporazume (kjer se posluje na različnih nivojih ekonomskega in tržnega procesa in si podjetja ne konkurirajo).

Zakonske posledice kršitev:

Taki sporazumi so nični in prazni. Komisija lahko obveže podjetja, da prenehajo s protimonopolnimi kršitvami in se vzdržijo nadaljnjih prekrškov in lahko uvede globo.

Da bi veljal Člen 81 je treba upoštevati štiri kriterije:

1. Nedopustni sporazumi med podjetji:

fiksirane nabavne in prodajne cene, delitev trga, sporazumi o proizvodnih količinah itd. To velja za vsa področja poslovanja: karteli so mogoči v odnosu na dobrine, službe in kapital.

Z dosego mesečnih sporazumov o količini produkcije in minimalnih cenah, je petnajst proizvajalcev polipropilenske plastike uspelo obdržati stabilno ceno kilograma, kljub temu, da so se na tržišču pojavili novi proizvajalci. Komisija je smatrala to kot kršenje Člena 81 Rimskega sporazuma in zahtevala globo.

Podjetji A in B se sporazumeta, da si razdelita regijo in si obljubita, da ne bosta sklepali poslov na teritoriju drugega. To zmanjša konkurenco in se ustvarijo dodatni dobički na račun potrošnika.

Več podjetij sklene usten sporazum o tem, katero bo ponudilo najcenejšo ponudbo kot odziv na javni razpis. To podceni cilj javnega razpisa, ki naj bi objektivno določil najugodnejšo ponudbo, da bi privarčeval pri davčnih dajatvah.

Ne le, da so specifični sporazumi prepovedani – obstaja prepoved »skupnih akcij« (če npr. podjetja uporabijo skupne informacije, da koordinirajo svoje ravnanje na tak način, da je izključeno tveganje konkurence in tako ustvarijo tržne pogoje za potrošnike, ki niso več združljivi s poštenim trgovanjem.)

2. Ustreznost za notranji trg:

Sporazum je ustrezen za interni trg

- Če je prilagojen poslabšanju trgovanja med državami članicami (kartelni sporazumi, ki vplivajo le na trgovino znotraj držav članic so kriti z nacionalnimi protimonopolnimi zakoni, ne pa s protimonopolno zakonodajo EU).
- Če obstaja opazno poslabšanje: v tem primeru mora biti promet vpletenih podjetij v presežku višine 300 mil.

3. Proti-konkurenčni učinek:

Če ima ali nima sporazum podjetja anti-konkurenčni učinek, je odvisno od tega kateri tržni delež posedujejo vpletena podjetja. Seveda pa je težko preveriti tržni delež: tako trg v *geografskem smislu* (ena država članica ali več držav članic) kakor trg v *materialnem smislu* (iz gledišča potrošnika, kateri produkti so identični ali ekvivalentni prizadetemu podjetju) sta lahko relevantna. Na splošno je tržni delež 5% vzeta kot meja vrednosti, če je bil sporazum dosežen med podjetji na istem proizvodnem in trgovskem nivoju (horizontalni sporazum) ali 10%, če je bil sporazum sklenjen na različnih stopnjah ekonomskega procesa. (vertikalni sporazum).

Sledeče mere imajo brez dvoma restriktiven učinek na konkurenco: prepoved izvoza, prepoved uvoza, prepoved preprodaje, teritorialne garancije, pogoji prodaje, ki jih postavi organizacija z močno tržno pozicijo – razen, če jih ne krije sklep o oprostitev, ki ga je izdala Komisija (glej naslednje poglavje), **MSP ni treba tolerirati takih pogojev!**

4. Možnost oprostitev:

Sporazume, ki omejujejo konkurenco se lahko tolerira v posameznih ali posebnih primerih (skupinska oprostitev), če

- bodo lahko potrošniki udeleženi pri prihodnjih dobičkih
- se bo izboljšala proizvodnja ali distribucija dobrin
- se bo povečal tehnični ali ekonomski napredek

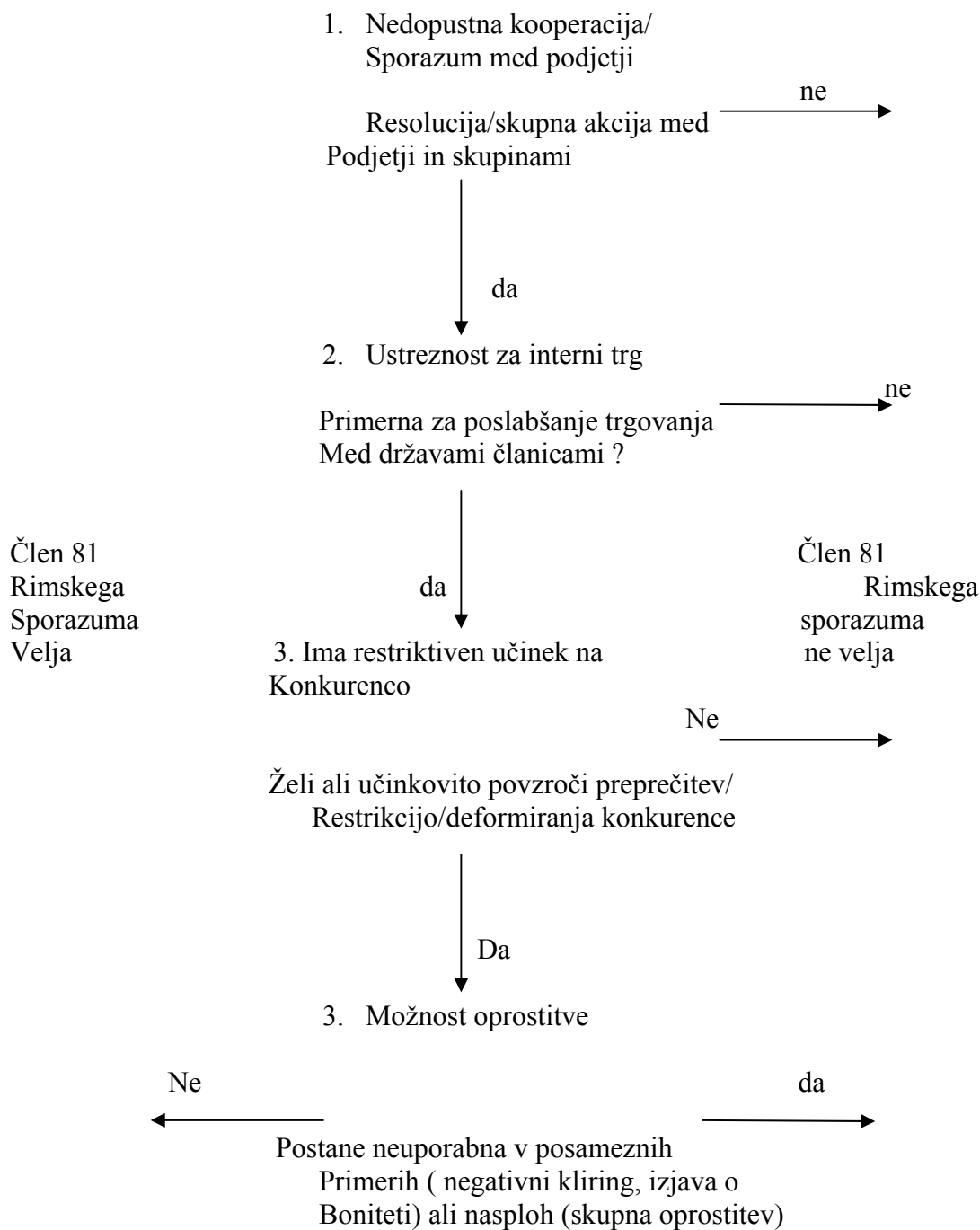
Individualne oprostitev so podane v pravilih Komisije, skupinske oprostitev pa so podprte v dekretih prav tako izdanih s strani Komisije. Skupinske oprostitev so dali npr. za določene vrste franšiznih sporazumov, ekskluzivne distribucijske sporazume in ekskluzivne posredniške pogodbe. Če podjetja niso sigurna, če planiran sporazum krši prepoved ali kartele, lahko zaprosi Komisijo za negativni obračun pred dosego sporazuma. Če misli, da planiran sporazum ne nosi rizika, bo Komisija dodelila negativni obračun, kjer bo pojasnjeno, da postopki konkretnih podjetij ne predstavljajo kršitve Člena 81 Rimskega sporazuma. Seveda pa negativni obračun nima statusa oprostitev, če se okoliščine spremenijo in je Člen 81 kršen.

2.2.1.2. Posebni sporazumi za MSP

Sporazumi med malimi in srednjimi podjetji navadno niso taki, da bi opazno oškodovali trgovino med državami članicami ali konkurenco znotraj Skupnega trga. Komisija je v obvestilu* z dne 9.12.1997 zapisala, da sporazumi med MSP niso po pravilu podvrženi prepovedi iz Člena 81 (1). Seveda pa lahko Komisija izvede postopek proti takemu sporazumu v izjemnih primerih (če vidi resnično grožnjo konkurenci), še posebej, če

- a) sporazum vsebuje precejšnjo oviro konkurenci na dobršnem delu tržišča
  - b) če je konkurenca na ustreznem trgu omejena s kumulativnimi učinki paralelnih mrež podobnih sporazumov postavljenih s strani več proizvajalcev ali trgovcev.
- Obvestilo o manjših sporazumih, ki jih ne pokriva Člen 85 (1) Rimskega sporazuma, ki ga je izdala Komisija dne 9.12.1997

Člen 81 Rimskega sporazuma in njegova uporabnost

Vir: Wolfgang Kilian, Europaisches Wirtschaftsrecht, Munich 1996

2.2.2. Prepoved zlorabe dominantne tržne pozicije

Člen 82 Rimskega sporazuma prepoveduje nepravilno eksploatacijo dominantne tržne pozicije, če to poslabša trgovanje med državami članicami. Če ima podjetje tržni delež v višini 50% ali več, se smatra, da ima dominantno tržno pozicijo. Ustrezen trg je v vsakem primeru določen v skladu z materialnim in geografskim kriterijem (glej zgoraj). Če s svojim ravnanjem podjetje lahko vpliva na strukturo trga, ki je že tako oslABLJENA zaradi dominantne pozicije podjetja, se to potem smatra za zlorabo. Vendar pa je prepovedana le zloraba dominantne tržne pozicije, ne pa njegova ustanovitev.

Podjetje UBC ima dominantno tržno pozicijo v deželah Beneluxa in v FRG s svojo blagovno znamko banan »Chiquita«. Svojim strankam zaračunava najrazličnejše cene za enake dobave brez objektivnega razloga. V principu lahko dobavitelj formulira cene po svoji presoji – normalno pa je, da se potrošniki, katerim se zaračuna višje cene, lahko poslužijo konkurenčnih produktov. Toda, zaradi dominantne tržne pozicije UBC, je bilo njenim kupcem to onemogočeno. Ker ni bilo nobenega opravičljivega razloga za zaračunavanje različnih cen, je to predstavljalo zlorabo dominantne tržne pozicije.

Sledeči primeri eksploatacije preko meje se smatrajo kot zloraba:

- Postaviti nerealne pogoje za posel
- Ustvariti umetno pomanjkanje dobrin in služb
- Diskriminacija trgovskih partnerjev

Ni izjem (niti individualnih, kot tudi ne skupinskih), ampak sledi negativni kliring. Zakonske posledice: kot pri prepovedi na kartele.

2.2.3. Kontrola spajanja podjetij EU

Podjetja se spajajo, da bi povečala konkurenčnost, toda večje ko ta podjetja so, večji je riziko, da bo to vodilo v podjetništvo, ki bo na trgu imelo tako močno pozicijo, da bo konkurenca izkrivljena. Združitve zato nadzira Komisija. Vsota, za katero se smatra, da ne sme biti presežena, je promet v višini 5 tisoč milijonov vseh vpletenih podjetij. Na MSP torej ne more vplivati EU kontrola spajanja.

2.2.4. Pravila oglašanja

Sledeče je prepovedano:

- Diskriminatorne ali prekomerno tesne omejitve na dostop tujih produktov na interni trg
- Nepravilna oglaševalska sporočila (za zaščito potrošnikov)
- Pravila, ki predpisujejo ali prepovedujejo določene oglaševalske strategije za tuja podjetja
- Pravila, ki prepovedujejo oglaševanje, čeprav je korektno v smislu vsebine, pa ustvarja oviro za trgovanje
- Pravila, ki prepovedujejo oglaševanje za določene dobrine ali določene kraje (toda tu obstajajo izjeme)

2.2.5. Kontrola državnih subvencij

Člen 87 Rimskega sporazuma prepoveduje državne subvencije, ki bi lahko izkrivile konkurenčnost v EU. Takšna izkrivljenost je možna, ker imajo subvencionirane dobrine boljše tržne možnosti, ker so ponujene ceneje. Subvencije, kot so definirane v Členu 87 Rimskega sporazuma niso le finančne podpore, ampak tudi prednosti monetarne vrednosti kot so davčne oprostitve ali posojila pod posebej ugodnimi pogoji.

Obstaja razsežen seznam oprostitev, ki se dovolijo zaradi socialnih ali regionalnih razlogov ali za promocijo strukture. Seveda pa subvencije nad določeno vsoto, morajo biti objavljene s strani Komisije preden bi utegnile biti razdeljene prejemnikom. Obstajali so primeri, ko je Komisija zahtevala povračilo neodobrenih subvencij.

2.2.6. Intelktualna lastnina

2.2.6.1. Patentno pravo

Zaenkrat patentna zakonodaja v posameznih državah članicah še ni bila harmonizirana, toda Evropska patentna agencija (EPC) je razvila in ustvarila Evropski patent. Ko vlogo za patent izpolni Evropski urad za patente v Minhnu, so ustvarjeni enotni nacionalni patenti po vsej EU. Postopek za zagotovitev patentov traja v povprečju 44 mesecev, toda pod določenimi pogoji se postopek lahko pospeši brez dodatnih stroškov.

Zaščita, ki jo nudi EPC se lahko razširi na sledeče države: Albanijo, Litvo, Latvijo, bivšo jugoslovansko republiko Makedonijo, Romunijo in Slovenijo. Do sedaj se je za podpis EPC prijavilo osem držav: Poljska, Češka republika, Madžarska, Estonija, Slovaška, Slovenija, Romunija in Bolgarija – dejanski podpis bo možen od 1. Julija 2002.

2.2.6.2. Zakon o blagovnih znamkah

➤ Uvedba blagovne znamke EU:

Imetniki EU blagovne znamke lahko tržijo svoje produkte po vsej EU pod skupnimi pravili zaščite. Blagovno znamko EU se lahko pridobi za vse opisane znamke, vključujoč barvne kombinacije, tridimenzionalne dizajne, pisne ali akustične simbole (glasba). Blagovno znamko EU je treba registrirati pri Harmonizacijskem uradu internega trga v Alicanteju v Španiji. Če ni v nasprotju z že registrirano blagovno znamko ali tako, ki je že v rabi v Kakšni državi članici EU, jo registrirajo in tako postane veljavna.

➤ Harmonizacija nacionalnega prava blagovnih znamk držav članic:

Leta 1988 je bila sprejeta Smernica o harmonizaciji prava blagovnih znamk. Lastnikom blagovnih znamk daje ekskluzivno pravico, da dovolijo ali zavrnejo uporabo svojih blagovnih znamk tretji stranki in smejo zaračunati licenčnino. Toda, če blagovna znamka ni resno uporabljena v petih letih po registraciji, potem se jo razglasi za zapadlo. Isto velja, če je blagovna znamka zavajajoča, napadalna ali nejasna.

2.2.6.3. Zakon o avtorskih pravicah

Smernica Mikročip izdana leta 1986 zagotavlja desetletno zaščito proti piratstvu. Smernica Programske opreme izdana leta 1991 ščiti računalniške programe, ki jih redno prepisujejo, ker so veliko vredni v ekonomskem smislu.

V Smernici, ki je bila izdana leta 1996 je bila zaščita avtorskih pravic razširjena na elektronske podatkovne baze, tako kar zadeva zaščito investicij kot vsebino baze podatkov.

2.3. Perspektiva: Nova pravila

Predlog za nov predpis je bil dan Septembra 2000, da bi zamenjali stari sistem iz leta 1962, ki je določal, da pogodbe, ki omejujejo konkurenco lahko odobri le Komisija. Po novih predpisih pa lahko državne oblasti in sodišča v posameznih državah članicah, kakor tudi Komisija pokrivajo cel obseg Člena 81 Rimskega sporazuma. Ta odločitev je postala nujna zaradi povečanja EU, ker le ena instanca – Komisija – ni mogla več zagotavljati delovanja v skladu Z zakoni EU. Komisija nadalje želi vključiti še protimonopolne oblasti in sodišča v posameznih državah. Državne subvencije in kontrola združitve bodo ostale nespremenjene.

Na področju patentnega prava, je Komisija pripravila predlog za ustvaritev EU patenta. Sedaj lahko MSP v EU izbirajo med nacionalnimi uradi in EPO v Minhu, ko izpolnjujejo vloge za patente. V drugem primeru se vloga lahko vroči v treh uradnih jezikih: nemščini, angleščini in francoščini, toda do nacionalne registracije ne pride, dokler vloga ni prevedena v jezik določene države. Komisija predlaga jezikovno restrikcijo za patente EU na tri uradne jezike. Patenti EU bodo tudi registrirani v Evropskem uradu za patente.

2.3. Učinek na MSP

Evropski protimonopolni zakon redko direktno vpliva na MSP (ker je usmerjen k podjetjem drugih dimenzij), ima pa indirektni vpliv na zaščito MSP. Ščiti konkurenčnost, zagotavlja, da šibkejša podjetja ne morejo biti izkoriščana od močnejših in poskuša preprečiti nepošteno tržno prakso. MSP bi lahko prišla v konflikt s protimonopolnim zakonom EU, če bi imela dominantno tržno pozicijo, če bi s ta dominantnost razširila izven meja njihove države in če bi imela od tega nepošteno prednost.

2.4. Prilagoditvene strategije

Pod protimonopolnim zakonom lahko MSP enostavno sklepajo sporazume o preko-mejnih kooperacijah, ker ima Komisija pozitiven odnos do takih kooperacij (glej 2.2.1.2). Toda, takoj ko kooperacija ne prečka več meja, takoj, ko so sporazumi učinkoviti le na domačem trgu, začnejo veljati nacionalni protimonopolni zakoni.

Kar pa zadeva eksploatacijo uvoznika na dominantnem trgu, se je treba spomniti, da MSP z lahkoto dobijo dominantno tržno pozicijo (če so se specializirala na določenem področju in na trgu ni drugih dobaviteljev. V tem primeru morajo paziti, da ne začnejo izkoriščati tega položaja (ne smejo zahtevati nerealnih poslovnih pogojev ali diskriminirati tržnih partnerjev itd.) – toda to velja le za trgovino med državami članicami.

Na področju blagovnih znamk in patentnega prava, bodo MSP v centralni in vzhodni Evropi imela po pristopu sledeče možnosti:

- Registriranje blagovnih znamk kot blagovnih znamk EU, kar jim bo dovoljevalo trženje svojih produktov po vsej EU pod veljavno zaščitno zakonodajo EU

- Registriranje patentov pri Evropskem uradu za patente in razširitev zaščitnih pravic na vse države članice in še Norveško, Lihtenštajn in Islandijo (če enak patent že ne obstoji v EU) – to bo možno od dne podpisa Evropske konvencije za patente.

2.5. Preverjalni seznam za tržovske posle

- Samo v posebnih primerih: Ali ima veliko poslov dominantno tržno pozicijo (tržni delež v višini 50% ali več) in ali jaz izkoriščam to pozicijo do te mere, da vplivam na prekomajno trgovino? Če je tako, lahko pride do konflikta s protimonopolno zakonodajo EU.
- Ali želim imeti svoj patent zaščiten po vsej Evropi ali vsaj v določenih državah tako, da se prijavim Evropskemu uradu za patente? (možno šele , ko bodo države centralne in vzhodne Evrope podpisale Evropsko konvencijo o patentih).
- Ali želim imeti svojo tržno znamko po pristopu registrirano kot tržno znamko EU?